

EXPUNERE DE MOTIVE

la proiectul de Lege privind supravegherea și controlul parlamentar al activității serviciilor de informații și siguranță națională

Reluarea întregului proces de legiferare în materia securității naționale impune și reconsiderarea reglementării modului de realizare a controlului de către Parlament asupra activității serviciilor de informații pentru securitate.

Elaborarea proiectului de Lege privind supravegherea și controlul parlamentar al activității serviciilor de informații și siguranță națională a fost precedată de o documentare asupra principalelor sisteme de control parlamentar (S.U.A., Anglia, Canada, Australia, Noua Zeelandă, Germania, Italia, Danemarca, Olanda, Franța, Suedia și Israel), rezultând necesitatea ca și controlul parlamentar asupra serviciilor de informații și siguranță națională ale României să fie reglementat prin lege, în mod unitar asupra tuturor serviciilor. De menționat că, în alegerea soluțiilor de legiferare, au fost valorificate și rezultatele schimburilor de experiență externe, precum și consultanța oferită de Centrul pentru Controlul Democratic al Forțelor Armate de la Geneva.

Trebuie menționat că în toate cele 12 țări, a căror experiență a fost studiată, pe lângă controlul parlamentar există și un sistem de control executiv, mult mai complet și mai complex, exercitat permanent și efectiv din partea Instituției Prezidențiale și a Guvernului printr-o serie de organisme speciale. Această realitate necesită a fi luată în considerare de viitoarele inițiative legislative în materie prin propuneri de „*lege ferenda*” de natură a institui și formele adecvate de control executiv independent.

Din documentarea realizată a rezultat că pe plan extern nu există puncte de vedere unitare în ceea ce privește controlul parlamentar asupra serviciilor de informații.

Un mecanism de control complet, complex și de presupus și mai eficient rezultă a exista în S.U.A.

Sistemul de control anglo-saxon, existent în Marea Britanie, Canada, Australia și Noua Zeelandă este mai puțin dezvoltat în componenta sa parlamentară, în sensul că, exceptând Canada, nu există comisii de control parlamentar, iar primul ministru decide efectiv conținutul anual al raportului privind activitatea serviciilor, care este prezentat Parlamentului în numele său de către un împuternicit special. De asemenea, în ceea ce privește reclamațiile

cetățenilor, acestea sunt cercetate de un Tribunal de Securitate, iar în comunicarea rezultatelor se practică un standard dublu, respectiv eventualele confirmări ale celor reclamate sunt comunicate statistic Parlamentului, dar nu și petenților.

Tot un sistem de control preponderent executiv este practicat în Franța, Israel, Suedia și alte state.

În Germania, comisia parlamentară este alcătuită numai din membri ai Camerei inferioare, iar pentru controlul respectării regimului interceptărilor sunt constituite două organisme de control, unul guvernamental și altul parlamentar.

În fața experiențelor diversificate, pentru elaborarea proiectului de lege s-a recurs la constituirea unui sistem de supraveghere și control parlamentar al a serviciilor de informații și siguranță națională prin completarea și modernizarea celui existent, în următoarea alcătuire:

- Comisia comună permanentă a Camerei Deputaților și Senatului pentru exercitarea controlului parlamentar asupra activității serviciilor de informații și siguranță națională cu statut de autorități publice autonome:
 - Serviciul Român de Informații
 - Serviciul de Protecție și Pază
 - Serviciul de Telecomunicații Speciale
- Comisia specială a Camerei Deputaților și Senatului pentru exercitarea controlului parlamentar asupra activității Serviciului de Informații Externe
- Comitete de supraveghere, în cadrul Comisiei pentru apărare, siguranță națională și ordine publică, pentru serviciile de informații departamentale din cadrul Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Administrației și Internelor și Ministerului de Justiție.

Principalele prevederi ale proiectului, elaborate într-o concepție unitară cu dispozițiile de fond ale celorlalte inițiative legislative în materia securității naționale sunt:

- un preambul privind argumentarea necesității sistemului de supraveghere și control parlamentar;
- dispoziții privind scopul legii, obiectivele și competența supravegherii și controlului parlamentar;
- conținutul supravegherii și controlului parlamentar;

- obligația de informare a comisiilor și comitetelor de supraveghere și control parlamentar;
- caracterul secret al supravegherii și modalitățile de realizare a informării publice în legătură cu rezultatele supravegherii și controlului;
- atribuțiile, organizarea și funcționarea comisiilor de control și a comitetelor de supraveghere;
- accesul la informațiile necesare realizării supravegherii și controlului parlamentar;
- dispoziții procedurale privind supravegherea și activitățile de control.

Proiectul de Lege privind supravegherea și controlul parlamentar al activității serviciilor de informații pentru securitate națională constituie o inițiativă legislativă modernă și necesară, prin care România își va îndeplini și un obiectiv important prevăzut pentru negocierea Capitolului „24 – Justiție și Afaceri Interne” în vederea integrării în Uniunea Europeană.

Deputat ION STAN

